

1899

Zeemansbuurt als internationale inspiratiebron

Baptist, Vincent; Sennema, Hilde; van de Laar, Paul

Publication date

2022

Document Version

Final published version

Published in

Nog meer wereldgeschiedenis van Nederland

Citation (APA)

Baptist, V., Sennema, H., & van de Laar, P. (2022). 1899: Zeemansbuurt als internationale inspiratiebron. In L. Heerma van Voss, N. Bouras, M. 't Hart, M. van der Heijden, & L. Lucassen (Eds.), *Nog meer wereldgeschiedenis van Nederland* (pp. 430-435). Ambo / Anthos uitgevers.

Important note

To cite this publication, please use the final published version (if applicable). Please check the document version above.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download, forward or distribute the text or part of it, without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license such as Creative Commons.

Takedown policy

Please contact us and provide details if you believe this document breaches copyrights. We will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Green Open Access added to TU Delft Institutional Repository

'You share, we take care!' - Taverne project

<https://www.openaccess.nl/en/you-share-we-take-care>

Otherwise as indicated in the copyright section: the publisher is the copyright holder of this work and the author uses the Dutch legislation to make this work public.

HUYGENS INSTITUUT VOOR
NEDERLANDSE GESCHIEDENIS EN CULTUUR
INTERNATIONAAL INSTITUUT VOOR
SOCIALE GESCHIEDENIS

Nog meer wereldgeschiedenis van Nederland

Onder redactie van
Lex Heerma van Voss,
Nadia Bouras,
Marjolein 't Hart,
Manon van der Heijden
en Leo Lucassen

m.m.v. Marijke Schillings

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 5448 9

© 2022 Huygens Instituut voor Nederlandse Geschiedenis en Cultuur,
Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis
Omslagontwerp Nico Richter

Omslagillustratie © J. Blaeus grooten atlas, oft, Werelt-beschryving,
in welke 't aertryck, de zee, en hemel, wordt vertoon en beschreven (kaart en windroos)

Verspreiding voor België:
Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

1899

Zeemansbuurt als internationale inspiratiebron

Al eeuwenlang wekken zeemansbuurten een grenzeloze fascinatie op voor het exotische maritieme leven. Een vroege prent van kunstenaar Kees van Dongen, van de Rotterdamse Zandstraatbuurt aan de vooravond van de twintigste eeuw, toont hoe het notoire hart van de industriële havenstad ook binnen- en buitenlandse artistieke wisselwerkingen tot stand bracht.

Op 9 juni 1899, aan de vooravond van de twintigste eeuw waarin Rotterdam zijn status van wereldhaven definitief zou waarmaken, bezocht koningin Wilhelmina, begeleid door haar moeder koningin Emma, de stad aan de Maas. Als tienjarige had zij Rotterdam ook al een bezoek gebracht en toen een gedenksteen gelegd voor de naar haar genoemde Wilhelminakade, vertrekpunt van de Holland-Amerika-Lijn en een van de boegbeelden van de wereldhaven in opkomst.

Het bedrijvige Rotterdam deed er alles aan om handel en scheepvaart aan te trekken. Een nieuwe generatie ondernemers richtte zich op snelle goederenoverslag om het Duitse achterland tegen de laagste kosten te voorzien van granen en erts, terwijl vanuit het Ruhrgebied duizenden tonnen steenkool terug naar Rotterdam werden gesleept. De ambitieus groeiende handel en nijverheid gingen echter vaak ook ten koste van de algemene werkomstandigheden. Eveneens in 1899 staakten havenarbeiders voor een beter loon en regelmatige uren, waardoor het cruciale Rijnvaartverkeer stil kwam te liggen. Dit had zo veel invloed op de transnationale handelsstromen dat de staking groot nationaal nieuws werd en ook buiten Nederland commotie veroorzaakte.

Er was nationaal en internationaal veel aandacht voor het wonder aan de Maas, en in die tijd keek men vanuit Amsterdam met enige jaloezie naar de daadkracht van de Rotterdamse havenbaronnen, die hun zaken rond de eeuwwisseling goed op orde leken te hebben. Rotterdamse gemeenteraadsleden werden verkozen om hun zakenkennis, en niet omdat ze rooms-katholiek, liberaal, sociaaldemocraat, radicaal of antirevolutionair waren. De dynamiek van de haven bepaalde de sociaal-culturele patronen en waarden van de havenstad. Kunst- en cultuurliefhebbers vormden weliswaar geen centrale spil in Rotterdam, maar dat vond de stad ook niet erg. Rotterdam wierp zich liever op als noeste werkracht voor de nationale economie.

Zeelui, bohemiens, kunstenaars

Ondanks het bekende cliché van ‘werkstad’ Rotterdam biedt 1899 ons ook de mogelijkheid om een minder vanzelfsprekende, culturele kant van de havenstad te duiden. De tekening *Rotterdam, de Zandstraat* uit 1899 biedt ons een ander transnationaal, maritiem-stedelijk perspectief op Rotterdam. Het is een prent van Kees van Dongen, die in 1877 in het naburige Delfshaven geboren werd, later in Parijs naam maakte, en uiteindelijk ook de Franse nationaliteit aannam. In dit werk heeft hij een avondtafereel vereeuwigd in de Zandstraatbuurt, een typische Rotterdamse volkswijk en al sinds de zeventiende eeuw een bekende tussenstop voor de buitenlandse zeeman die zich na een vermoeiende reis wilde verpozen. Dankzij de opmars van de haven tijdens de tweede helft van de negentiende eeuw verwierf het district internationale faam als rosse buurt en lustoord voor passagierende zeelui in de stad. De Zandstraatbuurt was de oudste en beruchtste ‘sailortown’ van Rotterdam, een reputatie die voor de Tweede Wereldoorlog overgenomen zou worden door de Schiedamsedijk. Beide uitgaansbuurten worden genoemd in een populair naslagwerk over typische zeemanskwartieren, van muzikant-zeeman en maritiem historicus Stan Hugill.

Overdag was de Zandstraatbuurt een doorsnee Rotterdamse wijk in de bomvolle binnenstad. Zodra de avond viel, kwam de buurt tot leven. Stadsbewoners en vreemde gasten kwamen hiernaartoe voor vermaak. De talloze steegjes in de buurt transformeerden dan in een heus labyrint van zeemanskroegen, danslokalen en andere etablissementen, waar allerlei vormen van onschuldig en bedenklijk amusement elkaar eindeloos leken op te volgen. Sommige huizen deden ook dienst als bordeel, hoewel dat vaak niet expliciet terug te vinden is in adresboeken en andere officiële stadsregisters.

Juist het duistere, rauwe karakter maakte de buurt extra aantrekkelijk voor bohemiens en kunstenaars. Van Dongens *Rotterdam, de Zandstraat* is daar een voorbeeld van. Hij presenteert de gelijknamige hoofdstraat van de buurt als een schaars verlichte toegangspoort, met schimmige groepjes mensen die op het

Rotterdam, de Zandstraat, Kees van Dongen, 1899.

punt staan zich 's nachts in het plezierkwartier te stortten. Van Dongen werd zelf al op jonge leeftijd tot een bohemien levensstijl aangetrokken. Op deze plek in de havenstad werd hij pas echt kunstenaar, en die ervaring inspireerde hem later ook tijdens zijn creatiefste periode in Parijs.

Van Dongen was niet de eerste die Rotterdam op eigenzinnige wijze verbeeldde, en zo de opkomende havenstad in opvallende kleuren en een vernieuwende stijl tot leven bracht. In de negentiende eeuw schilderde Johan Barthold Jongkind al impressionistische stads- en havengezichten die indruk maakten op de Franse schilder Claude Monet. Er was ook Arthur Rimbaud, de raadselachtige Franse dichter, die rond 1876 korte tijd in de Rotterdamse zeemansbuurten zou hebben vertoefd. Hij stond bekend om zijn rusteloze dwaaltochten in Europa, en kwam als twintiger even in Nederland terecht. Dat weten we dankzij het inschrijvingsbewijs dat hij achterliet in Harderwijk, alvorens daar aan te monteren op een schip, gecharterd voor het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger. Een eerdere tussenstop in Rotterdam wordt slechts vermeld in een enkele brief van vrienden van Rimbaud. Wel wordt zijn vermoedelijke bezoek decennia later gebruikt om de geschiedenis van Rotterdams maritieme plezierbuurten luister bij te zetten. Het is de befaamde Egon Erwin Kisch, de Oostenrijks-Tsjechoslowaakse journalist die zichzelf vanwege zijn reislust de 'razende reporter' noemde, die in een bundel uit 1927 een stuk wijdt aan de Rotterdamse Schiedamsedijk. Deze straat nabij het maritieme centrum van de Leuvehaven en de Boompjes was volgens Kisch het evenbeeld van Hamburgs bekende Reeperbahn. In zijn tekst rakelt Kisch ook Rimbauds vermoedelijke verblijf in deze straat op, en mijmert hij hoe de jonge poëet zich thuis moet hebben gevoeld tussen het komen en gaan, het lawaai en de stank van de zeelui die de plaatselijke bars avond na avond overspoelden.

Het rosse leven en sterven

Van Dongen ontdekte eind negentiende eeuw dit soort roemruchte buurten en gebruikte ze als inspiratiebron. Hij begon zijn verkenning niet helemaal alleen. Hij ontmoette de schrijver Marie Joseph (Rie) Brusse, die zich, gegrepen door het werk van de Franse schrijver Émile Zola, wilde ontplooiën tot sociaal bewogen journalist. Brusse schreef voor de liberale *Nieuwe Rotterdamse Courant* (NRC) terwijl Van Dongen tekende voor het minder chique en populaire *Rotterdamsch Nieuwsblad*. Lang duurde de vriendschap met Brusse niet, want Van Dongen vestigde zich begin twintigste eeuw al in Parijs. Niettemin zijn hun namen voor altijd verbonden in Brusses publicatie *Het rosse leven en sterven van de Zandstraat*. Met deze populaire bundel krantencolumns vestigde Brusse zijn reputatie als de chroniqueur van deze aparte buurt. De bekendste editie van het boek was voorzien van verschillende tekeningen van Van Dongen.

Onder meer op de cover van het boek prijkt een typerende tekening zoals Van Dongen die vaker maakte na in de Zandstraatbuurt geflaneerd te hebben. Het is een schets die uiterst doeltreffend de meest archetypische en wereldwijd herkenbare figuren uit dit milieu weet te vangen: de ronddwalende zeeman, de lokale ‘dame van plezier’, uitvergrottingen van de schimmige figuren die zijn Rotterdam, de Zandstraat en zijn illustraties in *Het rosse leven en sterven* bevolken en die ondanks hun lokale oorsprong een universele betekenis hebben.

In zijn straattaferelen speelt Van Dongen met licht om de obscure omgeving te benadrukken. Zijn tekening *Rotterdam, de Zandstraat* is daar het mooiste voorbeeld van, met gekleurde lampionnen die de zeemansbuurt een feeëriek aanzijn geven. Die romantiek verdwijnt later als gaslicht de sfeervolle straatlampen in de buurt heeft vervangen, zoals ook Brusse in zijn boek tot zijn grote spijt meldt.

Toen het net zover was, kon Brusse naar verluidt wel nog ‘den knappen luminist’ Paul Signac in de wijk rondleiden. De Franse kunstschilder bezocht Rotterdam namelijk in het begin van de twintigste eeuw. Hij schilderde in zijn kenmerkende pointillistische stijl een van de fraaiste havengezichten, *Le port de Rotterdam* (1907), een meesterwerk dat nu deel uitmaakt van de vaste collectie van Museum Boijmans Van Beuningen. De Zandstraatbuurt beviel Signac minder, en hij vond het nachtleven niet interessant genoeg om te verbeelden. In deze buurt beperkte hij zich uiteindelijk tot het schilderen van de karakteristieke molen De Hoop aan de Coolvest, die in 1920 werd gesloopt na demping van de Rotterdamse stadsgracht. De sloop van de molen maakte deel uit van een grotere moderniseringstrend in de havenstad, die in 1899 met een raadsdebat was ingezet. Zoals gaslantaarns de kleurrijke lampionnen vervingen, zo moest de kleurrijke zeemansbuurt letterlijk het veld ruimen voor een nieuw stadhuis, postkantoor en beursgebouw. Uiteindelijk werd het schilderij van Signac de *postcard*-impressie van de Rotterdamse haven zoals die was geweest rond de eeuwwisseling.

De buurt als ansichtkaart

Met de opkomst van de fotografie kwamen er begin twintigste eeuw toch ook nog letterlijk ansichtkaarten van de Zandstraatbuurt. Lokale fotograaf Henri Berssenbrugge legde de buurt nog uitgebreid vast, voordat hij definitief verdween. De Schiedamsedijk werd toen de centrale boulevard van vermaak, zoals Kisch aan zijn internationale lezerspubliek zou verkondigen in de jaren twintig. Berssenbrugges foto’s zijn een waardevolle aanvulling op Van Dongens Zandstraatwerken, maar gaan voluit voor een romantiserend effect en tonen de buurt veelal overdag. In schrill contrast hiermee staan de experimentele foto’s die George Hendrik Breitner – in Rotterdam geboren, maar vooral bekend door zijn Amsterdamse stadsgezichten – maakte van de vele stegen in de binnenstad. Zijn

zwart-witte doorkijkjes van de Rotterdamse sloppen zijn ook confronterende tegenhangers van de taferelen die Van Dongen eerder tekende. Breitner fotografeerde de armoedige steegjes van de zeemansbuurten op bijzonder claustrofobische wijze, met amper lokale bewoners, laat staan buitenlandse passanten, in beeld.

Ook al is de buurt verdwenen, we kunnen ons nog altijd voorstellen hoe een vagebond als Rimbaud of ontheemde zeelieden en andere stereotiepe figuren uit Van Dongens tekeningen in deze omgevingen hebben rondgelopen. Eén enkele prent, zoals Van Dongens *Rotterdam, de Zandstraat*, legt daarmee binnen- en buitenlandse verbanden, en culturele, sociale en economische verbindingen bloot die in dit soort buurten samenkwamen. Dit stukje Rotterdamse geschiedenis staat daarmee symbool voor de bredere rol die dergelijke maritiem-stedelijke microkosmosen hebben gespeeld als inspiratiebron voor artistieke vernieuwing en internationale verbeelding. Ten slotte laat de tekening ook zien hoe kunst krachtige nostalgische en grensoverschrijdende blauwdrukken kan opleveren voor de wijdverbreide herinnering aan de verdwenen maritieme cultuur in havensteden over de hele wereld, tot op de dag van vandaag.

Vincent Baptist, Hilde Sennema en Paul van de Laar

Verder lezen

M.J. Brusse, *Het rosse leven en sterven van de Zandstraat*, 2e dr. (Rotterdam 1917). https://www.dbnl.org/tekst/brusoo2rosso1_01/index.php.

A. Hopmans, *De grote ogen van Kees van Dongen* (Rotterdam 2010).

S. Hugill, *Sailortown* (Londen/New York 1967).

E.E. Kisch, 'Auf der Reeperbahn von Rotterdam', in: *Wagnisse in aller Welt* (Berlijn 1927) 61-69.

Zie ook

1382, 1453, 1705, 1879, 1985

Over de auteurs

Rose Mary Allen is cultureel antropoloog en buitengewoon hoogleraar Cultuur, Gemeenschap en Geschiedenis aan de Algemene Faculteit van de Universiteit van Curaçao.

Luc Amkreutz is conservator Prehistorie bij het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden en bijzonder hoogleraar Public Archaeology aan de Universiteit Leiden.

Hanneke van Asperen is kunsthistoricus en als onderzoeker werkzaam aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

Rosanne Baars is postdoctoraal onderzoeker bij de sectie Vroegmoderne Geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Vincent Baptist is promovendus en docent Geschiedenis aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Patrick Bek is docent aan de Hogeschool Rotterdam en gastonderzoeker aan de Technische Universiteit Eindhoven.

Josephine van den Bent is postdoctoraal onderzoeker bij het Departement Geschiedenis, Kunstgeschiedenis en Oudheid aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

Maaïke van Berkel is hoogleraar Middeleeuwse Geschiedenis aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

Eric Berkers is onderzoeker bij de Stichting Historie der Techniek aan de Technische Universiteit Eindhoven.

Wim Blockmans is emeritus hoogleraar Middeleeuwse Geschiedenis aan de Universiteit Leiden en oud-rector van NIAS.

David de Boer is postdoctoraal onderzoeker Vroegmoderne Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam.

Raf De Bont is hoogleraar Geschiedenis van de Wetenschap en het Milieu aan de Universiteit Maastricht.

Judith Bosnak is onderzoeker Indonesische Taal en Cultuur en verbonden aan het Leiden University Centre for the Arts in Society (LUCAS) van de Universiteit Leiden.

Corinne Boter is universitair docent Sociaaleconomische Geschiedenis aan de Universiteit Utrecht.

Nadia Bouras is universitair docent voor de opleidingen Geschiedenis en Urban Studies aan de Universiteit Leiden en vertegenwoordiger van het Nederlands Instituut in Marokko (NIMAR).

Judith Brouwer is data curator en researchdatamanager bij het Huygens Instituut voor Nederlandse geschiedenis en cultuur (KNAW) in Amsterdam.

- Mila Davids is universitair docent Bedrijfs- en Techniekgeschiedenis aan de Technische Universiteit Eindhoven.
- Henk-Jan Dekker is postdoctoraal onderzoeker bij het Centre international de recherche sur l'environnement et le développement (CNRS) in Parijs.
- Marieke van Delft is boekhistoricus, schrijver en zelfstandig onderzoeker. Zij was conservator Oude Drukken bij de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag.
- Fokko Jan Dijksterhuis is universitair hoofddocent Wetenschapsgeschiedenis aan de Universiteit Twente in Enschede en bijzonder hoogleraar Vroegmoderne Kennisgeschiedenis aan de Vrije Universiteit Amsterdam.
- Gijs Dreijer is als postdoctoraal onderzoeker verbonden aan de Universiteit Leiden bij de vakgroep Economische en Sociale Geschiedenis.
- Gerrit L. Dusseldorp is universitair docent en onderzoeker aan de Faculteit der Archeologie van de Universiteit Leiden.
- Marijke van Faassen is historicus en senior onderzoeker bij het Huygens Instituut voor Nederlandse geschiedenis en cultuur (KNAW) in Amsterdam.
- David Fontijn is hoogleraar in de Archeologie van Vroeg Europa aan de Universiteit Leiden.
- Lien Foubert is universitair docent Oude Geschiedenis bij het Radboud Institute for Culture & History van de Radboud Universiteit Nijmegen.
- Beatrice de Graaf is faculteitshoogleraar en bekleedt de leerstoel Geschiedenis van de Internationale Betrekkingen aan de Universiteit Utrecht.
- Miriam Groen-Vallinga is universitair docent Oude Geschiedenis bij het Radboud Institute for Culture & History van de Radboud Universiteit Nijmegen.
- Timon de Groot is onderzoeker bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal en gastonderzoeker bij de Universiteit Utrecht.
- Floor Haalboom is universitair docent Medische Geschiedenis aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.
- Ido de Haan is hoogleraar Politieke Geschiedenis aan de Universiteit Utrecht.
- Jelle Haemers is hoogleraar bij de Onderzoeksgroep Middeleeuwen aan de KU Leuven.
- Marjolein 't Hart is emeritus-hoogleraar Geschiedenis van Staatsvorming in Mondiaal Perspectief van de Vrije Universiteit Amsterdam.
- Cees Heere is onderzoeker bij het Huygens Instituut voor Nederlandse geschiedenis en cultuur (KNAW) in Amsterdam.
- Lex Heerma van Voss is fellow bij het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG-KNAW) in Amsterdam. Hij was directeur van het Huygens Instituut voor Nederlandse geschiedenis en cultuur (KNAW) in Amsterdam.
- Manon van der Heijden is hoogleraar Comparative Urban History aan de Universiteit Leiden.
- Marieke M.A. Hendriksen is als senior onderzoeker verbonden aan NL-Lab van het KNAW Humanities Cluster in Amsterdam.
- Rik Hoekstra is *digital historian* bij het Huygens Instituut voor Nederlandse geschiedenis en cultuur (KNAW) in Amsterdam.
- Rick Honings is Scaliger-hoogleraar en gespecialiseerd in negentiende-eeuwse Nederlandse en koloniale Literatuur, verbonden aan het Leiden University Centre for the Arts in Society (LUCAS) van de Universiteit Leiden.
- Evelien de Hoop is universitair docent Gezondheid en Duurzaamheid bij het transdisciplinaire Athena Instituut van de Vrije Universiteit Amsterdam.
- Sander van der Horst is historicus Koloniale en Mondiale Geschiedenis. Hij doet onderzoek naar de rol van antimilitarisme binnen internationale, antikoloniale bewegingen.
- Bram van den Hoven van Genderen is universitair docent Middeleeuwse Geschiedenis aan de Universiteit Utrecht.
- Barth Jacobs is hoogleraar Security, Privacy en Identity aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

- Richard Jansen is universitair docent aan de Faculteit der Archeologie van de Universiteit Leiden.
Rowin Jansen is promovendus Algemene Rechtswetenschap aan de Radboud Universiteit Nijmegen.
- Lotte Jensen is hoogleraar Nederlandse Literatuur- en Cultuurgeschiedenis aan de Radboud Universiteit Nijmegen.
- Alpita de Jong werkt aan een biografie over koningin Wilhelmina 'Mimi' van Pruisen (1774-1837).
- Nancy Jouwe is cultuurhistoricus en werkt aan een proefschrift over de Papoeagemeenschap in Nederland aan de Vrije Universiteit.
- Kirsten Kamphuis is junior onderzoeker bij het Cluster of Excellence 'Religion and Politics' aan de Universiteit van Münster.
- Lisa Kattenberg is universitair docent Vroegmoderne Intellectuele Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam.
- Sjoerd Keulen is manager van het account Defensie van de Algemene Rekenkamer.
- Wim Klooster is als Robert H. and Virginia N. Scotland Endowed Chair in History and International Relations verbonden aan Clark University in de Verenigde Staten.
- Ad Knotter is honorary professor aan de Universiteit Maastricht en researchfellow bij het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG-KNAW) in Amsterdam.
- Gerhard de Kok is als onderzoeker verbonden aan het Huygens Instituut voor Nederlandse geschiedenis en cultuur (KNAW) in Amsterdam en aan de Universiteit Leiden.
- Josephine Koopman is MA student Heritage and Memory Studies aan de Universiteit van Amsterdam.
- Joop Koopmans is universitair hoofddocent Vroegmoderne Geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen.
- Rosa Kösters is promovendus bij het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG-KNAW) in Amsterdam.
- Rutger Kramer is universitair docent Middeleeuwse Cultuur aan de Universiteit Utrecht.
- Tom-Eric Krijger is universitair docent Cultuurgeschiedenis van het Christendom aan de Universiteit Leiden.
- Ronald Kroeze is directeur van het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis dat is verbonden aan de Radboud Universiteit Nijmegen.
- Maikel Kuijpers is universitair docent aan de Faculteit der Archeologie van de Universiteit Leiden.
- Paul van de Laar is hoogleraar Stadsgeschiedenis en afdelingshoofd Geschiedenis aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.
- Erik de Lange is universitair docent in de Geschiedenis van Internationale Betrekkingen aan de Universiteit Utrecht.
- Petra van Langen werkt aan een biografie over koningin Anna Paulowna (1795-1865) en is *journal manager* van het *European Journal of Life Writing*.
- Sandra Langereis is historicus en werkt als zelfstandig onderzoeker en schrijver.
- Lauren Lauret is postdoctoraal onderzoeker aan University College London en universitair docent Nederlandse Geschiedenis aan de Universiteit Leiden.
- Inger Leemans is hoogleraar Cultuurgeschiedenis aan de Vrije Universiteit Amsterdam en hoofd NL-Lab van het KNAW Humanities Cluster in Amsterdam.
- Bas van Leeuwen is senior onderzoeker bij het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG-KNAW) in Amsterdam.
- Wouter Linmans is historicus en bestuurs- en redactielid van *Holland Historisch Tijdschrift*.
- Matthijs Lok is universitair docent Moderne Europese Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam.
- Henk Looijesteijn is historicus en is al researchfellow verbonden aan het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG-KNAW) in Amsterdam.

- Arjan Louwen is universitair docent aan de Faculteit der Archeologie van de Universiteit Leiden.
- Leo Lucassen is directeur van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG-KNAW) in Amsterdam en hoogleraar Migratiegeschiedenis aan de Universiteit Leiden.
- Rimko van der Maar is universitair docent Geschiedenis van de Internationale Betrekkingen aan de Universiteit van Amsterdam.
- Geertje Mak is hoogleraar Politieke Geschiedenis van Gender in Nederland aan de Universiteit van Amsterdam en onderzoeker bij NL-Lab van het KNAW Humanities Cluster in Amsterdam.
- Sven Meeder is universitair docent Middeleeuwse Geschiedenis aan de Radboud Universiteit Nijmegen.
- Wouter van der Meer is senior specialist Archeobotanie bij het Onderzoeksbureau BIAx te Zaandam.
- Fons Meijer is beleidsmedewerker bij de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) in Den Haag.
- Bram Mellink is universitair docent Nederlandse Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam.
- Kristian Mennen was postdoctoraal onderzoeker bij de Radboud Universiteit Nijmegen.
- Wim van Meurs is hoogleraar Europese Politieke Geschiedenis aan de Radboud Universiteit Nijmegen.
- Dirk van Miert is directeur van het Huygens Instituut voor Nederlandse geschiedenis en cultuur (KNAW) in Amsterdam en universitair hoofddocent Vroegmoderne Cultuurgeschiedenis aan de Universiteit Utrecht.
- Marco Mostert is hoogleraar Middeleeuwse Geschiedenis aan de Universiteit Utrecht.
- Tristan Mostert is verbonden aan de Universiteit Leiden en specialiseert zich in het vroege Nederlandse kolonialisme in Azië.
- Frits Naerebout was universitair docent Oude Geschiedenis aan de Universiteit Leiden. Momenteel is hij zelfstandig onderzoeker op het gebied van de premoderne geschiedenis.
- Elise van Nederveen Meerkerk is hoogleraar Economische en Sociale Geschiedenis aan de Universiteit Utrecht.
- Ramona Negrón is promovendus aan de Universiteit Leiden en datacurator bij het Stadsarchief Amsterdam.
- Erik Odegard werkt als postdoctoraal onderzoeker bij het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG-KNAW) in Amsterdam.
- Marieke Oprel is universitair docent Politieke Geschiedenis aan de Radboud Universiteit Nijmegen.
- Merijn Oudenampsen is politicoloog en socioloog. Hij is als Marie Curie-fellow verbonden aan de Université Libre de Bruxelles.
- Hans Peeters is universitair hoofddocent bij het Groninger Instituut voor Archeologie van de Rijksuniversiteit Groningen.
- Robin Philips is postdoctoraal onderzoeker bij de onderzoeksgroep Economische en Sociale Geschiedenis aan de Universiteit Utrecht.
- Solange Ploeg is promovendus Politieke Geschiedenis aan de Radboud Universiteit Nijmegen.
- Marion Pluskota is universitair docent Sociale Geschiedenis aan de Universiteit Leiden.
- Yannick Raczynski-Henk is als promovendus verbonden aan de Human Origins Group van de Universiteit Leiden.
- Paul Reef is promovendus Politieke en Sportgeschiedenis aan de Radboud Universiteit Nijmegen.
- Jonas Roelens is universitair docent Gendergeschiedenis aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

- Annemieke Romein is postdoctoraal onderzoeker Politiek-institutionele en Rechtsgeschiedenis bij het Huygens Instituut voor Nederlandse geschiedenis en cultuur (KNAW) in Amsterdam.
- Raf Van Rooy schreef zijn stuk als Marie Skłodowska-Curie-onderzoeker aan de Universiteit van Oslo, en is intussen *tenure track*-docent Latijnse Literatuur aan de KU Leuven.
- Catrien Santing is hoogleraar Middeleeuwse Geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen.
- Gertjan Schutte is als historicus werkzaam aan de Theologische Universiteit Kampen | Utrecht.
- Hilde Sennema is promovendus Geschiedenis aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en docent Architectuurgeschiedenis aan de TU Delft.
- Nicoline van der Sijs is senior onderzoeker bij het Instituut voor de Nederlandse Taal te Leiden en emeritus hoogleraar Historische Taalkunde van het Nederlands aan de Radboud Universiteit Nijmegen.
- Monica Soeting werkt aan een biografie over koningin Emma van Waldeck-Pyrmont (1858-1934).
- Rose Spijkerman is historicus en als communicatieadviseur verbonden aan het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG-KNAW) in Amsterdam.
- Herman Starink is clubhistoricus/archivaris van DVV Go-Ahead en Go Ahead Eagles.
- Bart van der Steen is historicus en werkzaam als vakreferent bij de Universitaire Bibliotheken Leiden.
- Carolien Stolte is universitair docent bij het Instituut voor Geschiedenis van de Universiteit Leiden.
- Reinder Storm is conservator Cartografie, Geografie en Reizen bij het Allard Pierson | De collecties van de Universiteit van Amsterdam.
- Daniëlle Teeuwen is docent bij de afdeling Economische en Milieugeschiedenis van de Universiteit Wageningen.
- Milja van Tielhof is senior onderzoeker bij het Huygens Instituut voor Nederlandse geschiedenis en cultuur (KNAW) in Amsterdam.
- Joris van den Tol is Marie Curie-fellow bij de Faculteit Geschiedenis van de Universiteit Cambridge en universitair docent Economische Geschiedenis aan de Radboud Universiteit Nijmegen.
- Sietske van der Veen is promovendus in de moderne Joodse geschiedenis bij het Huygens Instituut voor Nederlandse Geschiedenis en Cultuur (KNAW) in Amsterdam en de Universiteit Utrecht.
- Frank Veraart is universitair docent Techniekgeschiedenis en Transitiestudies, Eindhoven History Lab van de Technische Universiteit Eindhoven.
- Leonieke Vermeer is universitair docent Moderne Geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen.
- Erik van der Vleuten is hoogleraar Techniekgeschiedenis en Chair van het History Lab van de Technische Universiteit Eindhoven, alsmede wetenschappelijk directeur van de Stichting Historie der Techniek.
- Debby Esmeé de Vlugt is promovendus geschiedenis aan de Universiteit Leiden en het Roosevelt Institute for American Studies in Middelburg.
- Huib Wijnjes is bijzonder hoogleraar Geschiedenis van Radio en Televisie aan de Universiteit van Amsterdam en universitair hoofddocent Journalistiek aan de Rijksuniversiteit Groningen.
- Wim Willems is emeritus hoogleraar Sociale Geschiedenis aan de Universiteit Leiden.
- Genji Yasuhira is postdoctoraal onderzoeker (researchfellow CPD) bij Japan Society for the Promotion of Science en gastonderzoeker aan University College London.
- Jan Luiten van Zanden is faculteitshoogleraar Global Economic History in an Interdisciplinary Perspective aan de Universiteit Utrecht.
- Zipeng Zhang is promovendus bij de onderzoeksgroep Economische en Sociale Geschiedenis aan de Universiteit Utrecht.

Jelle Zondag promoveerde aan de Radboud Universiteit Nijmegen op een proefschrift over de geschiedenis van sport en lichamelijke opvoeding in Nederland.

Huib Zuidervaart was senior onderzoeker bij het Huygens ING en is nu nog gastonderzoeker bij het Huygens Instituut voor Nederlandse geschiedenis en cultuur (KNAW) in Amsterdam.